
UVODNA BESEDA INTRODUCTION

Letošnja številka periodične publikacije Etnolog, ki ga izdaja Slovenski etnografski muzej (SEM) in z izidom zaokrožuje raziskovalno leto, je tematsko posvečena znanstvenim antropološkim in etnološkim raziskavam Latinske Amerike in v tem delu v branje ponuja raznolika znanstvena dela, v razdelku razprav pa je dopolnjena s tremi znanstvenimi razglabljanji.

Aktualen prispevek z druge strani Atlantika avtorjev *Cristiána Romána Huenufila* in *Uršule Lipovec* Čebrov »Mapučizacija« družbe v sodobnem Čilu predstavlja poskus razumevanja zapletenega družbenopolitičnega položaja ljudstva Mapučev v Čilu. Članek strukturirano predstavlja aktualno antropološko, zgodovinsko in socialno problematiko Čila in temelji na poglobljenem študiju strokovne literature in virov, rezultatih lastnega terenskega dela med urbano mapuško populacijo ter udeležbi v mapuškem aktivizmu. Članek je bil na naslov Etnologa oddan v španskem jeziku in v uredništvu smo se glede na njegovo aktualnost in ekskluzivnost potrudili, da ga objavljamo tako v slovenskem prevodu kot v originalu. Takšna odločitev je zahtevala veliko dodatnega dela in urejevanja, za kar se vsem vpletenim zahvaljujemo.

Sledi prispevek *Bojana Baskarja* z naslovom *Latinska Amerika in Jugoslavija v etnološko-antropološkem delu Vere Stein Erlich*. Avtor analizira in členi predvsem miselna ozadja teoretskih predpostavk hrvaške antropologinje Vere Stein Erlich (1897–1980) o kulturnih podobnostih med Jugoslavijo in Mehiko. Ta so temeljila zlasti na srednjeevropski orientalistiki, zgodovini islama in zgodovini judaizma 19. in prve polovice 20. stoletja.

Povojni slovenski skupnosti v Argentini se posveča prispevek *Jake Repiča* z naslovom *Begunstvo, nasilje in domovina v likovni umetnosti povojne skupnosti Slovencev v Argentini*. V njem avtor obravnava refleksije socialnega spomina argentinskih Slovencev v umetniški in kulturni produkciji.

Med zbranimi prispevki ni del o slovenski znanstvenici Branislavi Sušnik (1920–1996), katere življenjska pot in raziskovalno delo sta pomembno zaznamovala paragvajsko in latinsko-ameriško antropologijo in etno-lingvistiko. Na podlagi izsledkov obsežnega znanstvenega dogajanja v Sloveniji ob njeni stoletnici rojstva bo v okviru Zupaničeve knjižnice izšel samostojen zbornik.

V znanstveni del smo uvrstili tudi članke, ki vsebinsko niso omejeni na osrednjo temo, a uvajajo in razčlenjujejo aktualne problematike z novitetnimi raziskovalnimi pristopi ter so uspešno prestali recenzentski postopek. Prispevek z naslovom *Sodobni pristopi k raziskovanju teorij zarote na spletu: Etnološke in antropološke perspektive* avtorice *Kristine Radomirović Maček* postavlja teorijo zarote v središče zanimanja etnološke in antropološke discipline, vključno s predstavljenim metodološkim aparatom etnografskega pristopanja in preučevanja tega konspirativnega diskurza v digitalnem okolju. Avtorici *Urška Purg* in *Corrine Brenko* analizirata proces dela s pričevalci pri razstavnem projektu *Odjuga. Zgodbe o identitetah na prepihu* in na tem primeru gradita elemente t. i. demokratičnega muzeja. Razdelek znanstvenih razprav zaokrožuje prevod raziskovalne študije *Zbirke indijskih tiskov v Slovenskem etnografskem muzeju*, ki jo je leta 2021 kot aktivistka iz Indije v rezidenci Slovenskega etnografskega muzeja izvedla raziskovalka *Kanika Gupta*. Prispevek, ki prinaša povsem nove informacije in interpretacije zanimive zbirke Slovenskega etnografskega muzeja, je bil za objavo preveden in urejen pod mentorstvom Tine Palaić, zato se ji v uredništvu lepo zahvaljujemo.

Etnomuzejske strani začenjamo s člankom *Maje Vardjan* o sodelovanju med muzejem (v tem primeru Muzejem za arhitekturo in oblikovanje) in obrtniki, rokodelci in oblikovalci pri projektu *Made In. Marija Mojca Terčelj* v svojem članku osvetljuje zgodbe predmetov, ki so bili predstavljeni na razstavi *La Doctora*. *Barbara Sosič* predstavlja relativno nepoznano napravo za spust po snežnih strminah, pležuh, ponekod poimenovan tudi pok ali drdlec. Nadaljujemo s predstavitvijo razstav *Ljudska umetnost med domom in svetom*, *Plečnikova Lectarija*, *Zlata doba Plečnikove arhitekture* in *Barvite podobe svetih na steklu*. *Adela Pukl* predstavi nove muzejske pridobitve. Objavljamo letno poročilo Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine, poročilo o etnoloških pripravnicah ter dveh projektih SEM (Galeriji pripovedi in portretov in Spletni zbirki filmov *Pust, kralj Evrope*). Nadaljujemo z rednim poročilom o razstavnih in prireditveni dejavnosti SEM. Obeležujemo odlikovanje in priznanje, ki sta ju kustosinja Slovenskega etnografskega muzeja in sodelavka muzeja prejeli za projekt *La Doctora*. Zaključujemo z zanimivimi recenzijami knjig ter bibliografijo sodelavk in sodelavcev muzeja za leto 2021.

Tanja Roženberger in Gregor Ilaš